



**Huoltovarmuuskeskus**

## Elintarviketuotannon ja maatalouden riskit

Varautuva viljelijä-hanke 3.2.2026

Juha Mantila  
Huoltovarmuuskeskus



# Esityksen sisältö

- Huoltovarmuus käsitteenä
- Toimivan ja riittävän elintarvikehuollon merkitys
- KV elintarvikehuolto ja EU:n/ Suomen rooli
- Elintarviketuotannon turvaaminen



# Uhat, riskit ja keskinäisriippuvuudet

Terrorismi

Energiapula

Sään ääri-ilmiöt

Logistiikan häiriöt

Verkkohyökkäykset

Tietojärjestelmäuhat

Vaaralliset tartuntataudit

Sotilaallinen voimankäyttö

Kuluttajat



Energia

Yritykset



Kansalaiset



Elintarvikehuolto



Hallinto



Tietoverkot



Media



Logistiikka



# Kokonaisvarautumisen malli

## Yhteiskunnan varautuminen

- Viranomaisten varautuminen perustuu valmiuslakiin (1552/2011) ja erityislainsäädännön velvoitteisiin
- Yhteiskunnan varautuminen toteutetaan **kokonaisturvallisuuden periaatteella**
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS 2017) ohjaa hallinnonalojen varautumista (VN periaatepäätös).
- **Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot turvataan viranomaisten, elinkeinoelämän sekä järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana**
- YTS määrittelee eri hallinnonalojen strategiset tehtävät. Elintarvikehuolto: MMM, TEM, LVM, STM, UM



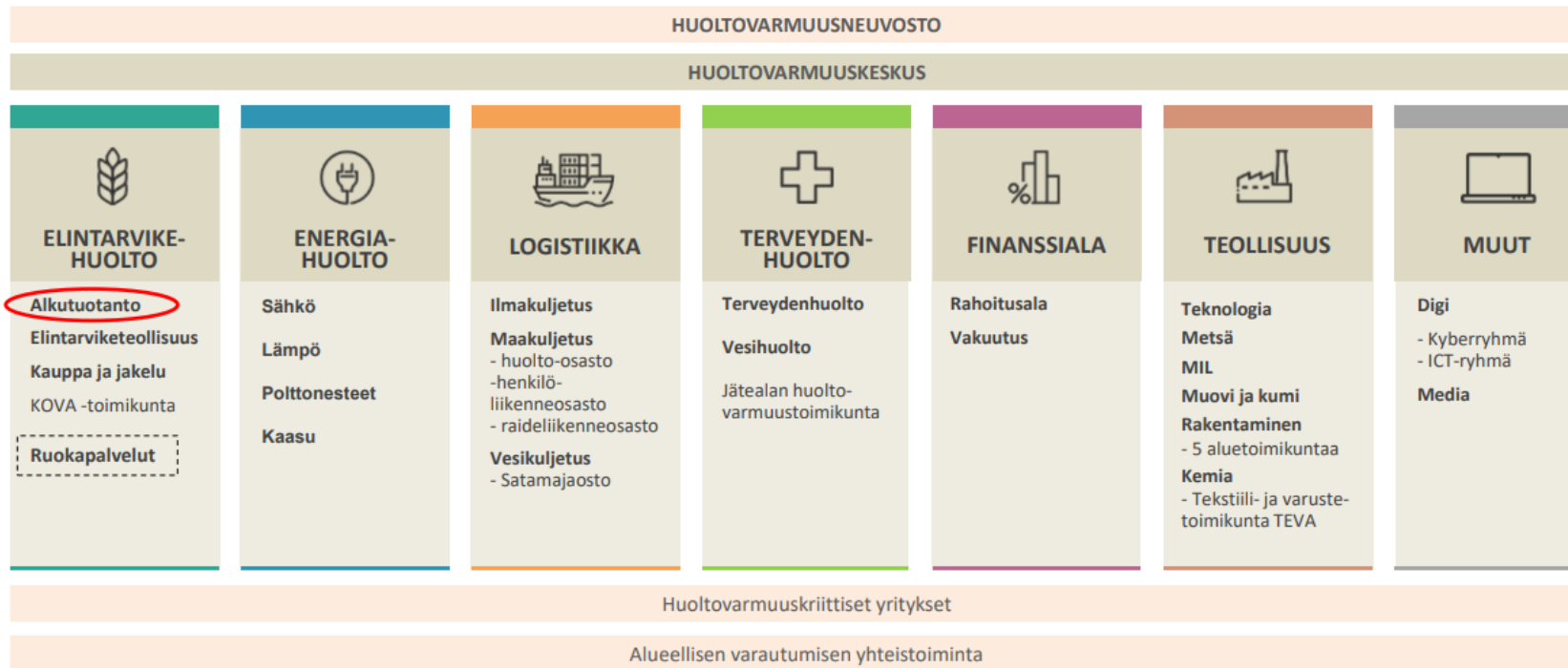


# Huoltovarmuusorganisaatio



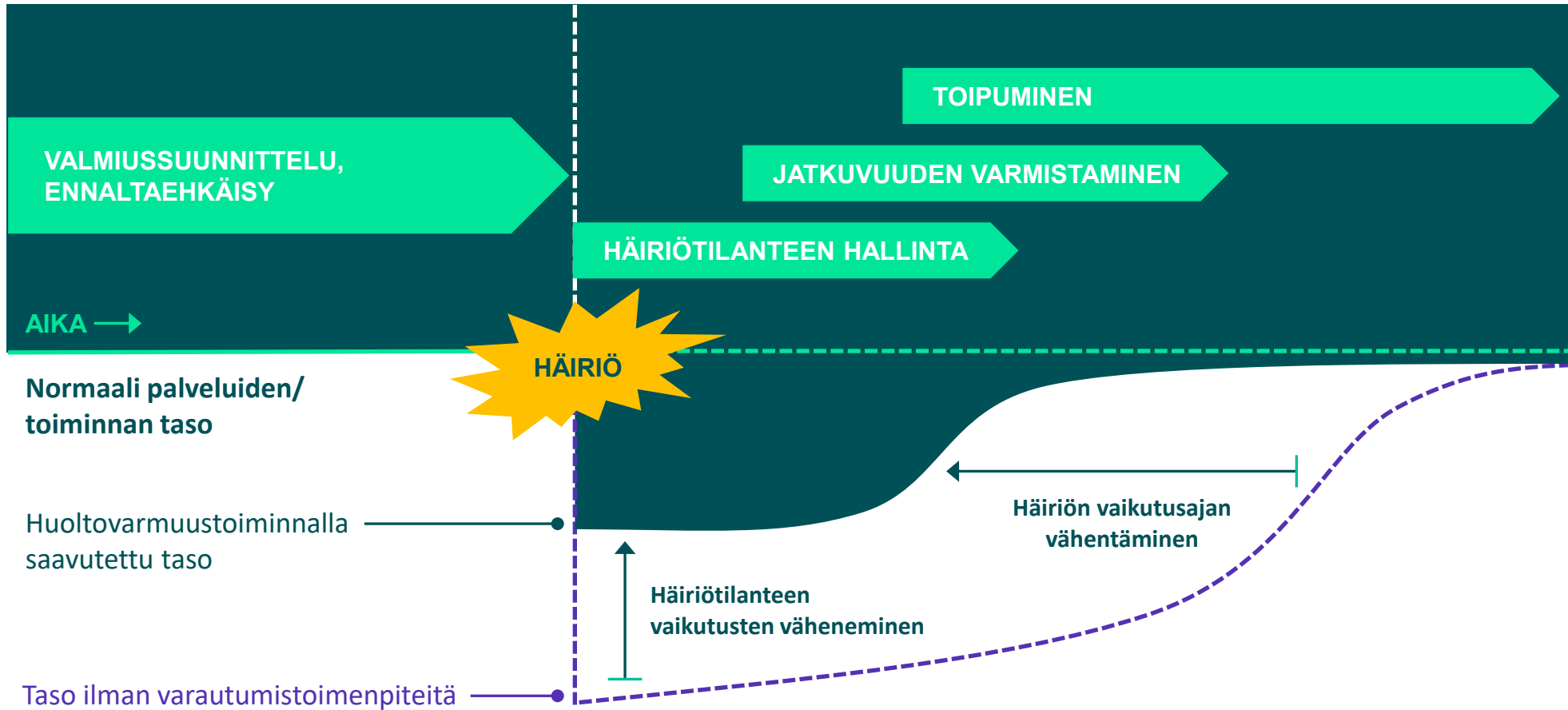
**Huoltovarmuusorganisaatio**  
Försörjningsberedskapsorganisationen  
National Emergency Supply Organisation

**Huoltovarmuusorganisaatio** muodostuu n. 1000 osallistujan yhteistoiminta- ja asiantuntijaverkostosta - sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta.





# Mitä huoltovarmuudella tavoitellaan?





# Johtopäätöksiä KV elintarvikehuollosta

- Viljan tuotanto ja kulutus säilynyt tasapainossa, mutta!
  - Kulutuksen kasvu on ollut hyvin nopea, noin 2 %:a vuodessa
  - Lukumääräisesti vain alle 10 maata tai aluetta kykenee merkittävään nettovientiin
  - **Viljavarastoista vain häviävän pieni osa viejämaissa** > vientikyky poikkeusoloissa
  - **Kansallisen tuotantokyvyn merkitys** globaalissa ruokahuollossa viljan osalta noin 80 %, globaalin kaupan osuus noin 20 % (valmiilla elintarvikkeilla kansallisen tuotannon merkitys on tätäkin suurempi)
  - Voimakkaasti tuonnista riippuvaiset maat suurissa ongelmissa jos yksittäisenkin viejamaan tuotantokyky häiriintyy tai logistiikassa ongelmia (Esim. Ukrainan tilanne), korvaavaa vientikykyä ei löydy nopeasti (vie useita vuosia)
  - Tuotantokyvystä on huolehdittava niillä alueilla joilla on siihen edellytyksiä
  - Kuitenkin, kasvavaan kysyntäpaineeseen on kyettävä vastaamaan väkirikkailla ja tuonnista riippuvaisilla alueilla jo lähitulevaisuudessa (Afrikka ja tietyt Aasian maat), tarvitaan myös länsimaista osaamista ja teknologista apua
  - Globaali elintarvikekriisi kerrannaisvaikutuksineen on myös elintarvikehuollon suhteen varsin turvallisten maiden (kuten Suomi) kannalta merkittävä uhkatekijä



# Alkutuotannon toimintaympäristö

Muuttunut  
turvallisuusympäristömme

Koronapandemia on osoittanut ruokahuollotamme olevan resilienssiä.

Sota Ukrainassa tuonut uusia haasteita.

- Suomessa ei varmuusvarastoida valmista ruokaa. Elintarvikehuolto perustuu tuotannon jatkuvuuteen kaikissa turvallisuustilanteissa.
- Ruokaketju on kyennyt vastaamaan kotimaisten kuluttajien tarpeisiin erittäin hyvin. Maitoa, lihaa ja viljaa on tuotettu kulutusta vastaavasti
- Vahvuutena kotimaisen alkutuotannon, teollisuuden ja kaupan osaaminen ja tiivis huoltovarmuusyhteistyö
- Suurimmat huolenaiheet:
  - Tuotantopanosten riippuvuus tuonnista
  - Alkutuotannon heikko kannattavuus ja maksuvalmius on riski ruokahuollolle



Tuotannon %-osuus kulutuksesta	2020	2021
Leipävilja	103	100
Maito ja nestemäiset maitovalmisteet	100	96
Naudanliha	84	85
Sianliha	107	110
Siipikarjanliha	96	93
Kananmunat	111	116
Sokeri	38	36
Tomaatti	63	60
Kurkku	93	93
Mansikka	60	66

Lähde: Ruokatieto



# Suomen ruokaturvan taso

Maataloudella strateginen merkitys

Suomessa ruokaturva maailman huipulla. Globaali ruokaturva laskusuunnassa.

“The 11th Global Food Security Index shows a deterioration in the global food environment for the third year, threatening food security”

“What happens on the farm plays a major role in the quality and quantity of food available in markets”

- Koronapandemia ja sota Ukrainassa ovat havainnollistaneet keskinäisriippuvaisen globaalitalouden riskit.
- Sodan pitkittyessä energia, ruoka ja inflaatio pysyvät keskiössä.
- **Suomella on oltava riittävä varautumisen taso ja mahdollisuuksien rajoissa korkea omavaraisuus kaikkein välttämättömimpien hyödykkeiden osalta**
- Meitä on nyt kahdeksan miljardia. Ennusteen mukaan maailman väkiluku lisääntyy vuoteen 2050 mennessä melkein kymmeneen miljardiin.
- Suomalaisten on mahdollista tuottaa ruokaturvaa oman maamme rajojen ulkopuolelle. Markkinoiden toimivuus on ratkaisevan tärkeää.



Rank (113 countries)	
1 <sup>st</sup>	Finland
2 <sup>nd</sup>	Ireland
3 <sup>rd</sup>	Norway
4 <sup>th</sup>	France
5 <sup>th</sup>	Netherlands
6 <sup>th</sup>	Japan
=7 <sup>th</sup>	Sweden
=7 <sup>th</sup>	Canada
9 <sup>th</sup>	United Kingdom
10 <sup>th</sup>	Portugal

# Keskeiset uhkatekijät elintarvikeketjussa



- Alkutuotannon tuotantoedellytysten turvaaminen
  - > tuotantopanosten turvaaminen
  - > ilmastoriskeihin varautuminen
  - > energian ja vrden saannin turvaaminen
  - > tieto- ja maksuliikenteen turvaaminen, sekä kyberturvallisuus >>>>>
  - > logistiikan turvaaminen
  - > kannattavuuskehitys
  - > tuotantoedellytysten näkökulmasta toimiva lainsäädäntö ja politiikka
- Teollisuuden ja kaupantuotantoedellytysten turvaaminen
  - > raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden turvaaminen
  - > vesi- ja jätehuolto
  - > energia, erityisesti sähkö, tieto- ja maksujärjestelmät
  - > logistiikka ja tavaraterminaalit

## CROOKS TOOK CONTROL OF A COW MILKING ROBOT CAUSING THE DEATH OF A COW

Pierluigi Paganini August 10, 2024



Crooks took control of a cow milking robot and demanded a ransom from a farmer who refused to pay it, resulting in the death of a cow.



# Nykytilanne Suomen elintarvikehuollossa

- Suomi pieni toimija, vain noin 1 prosentti EU:sta ja 0,01 prosenttia globaalista tuotannosta
- Suomi kuitenkin hyvin vahva suhteessa kulutukseen, esim. viljaan normaali ylijäämä = vientikyky suhteessa omaan kulutukseen on hyvin korkea, jopa korkeampi kuin EU keskimäärin
  - > Vuosivaihtelu Suomessa kuitenkin suuri, jopa kymmeniä prosentteja kun se EU alueella on muutamia prosentteja – noin 10 prosenttia
  - > Suomessa suurista vuosivaihtelusta johtuen oltavakin vahva tuotannon perustaso ja myös varastoja
  - > haastava sijainti suhteessa isoihin markkinoihin = lisähaaste on otettava huomioon
- Suomen tilanne varsin hyvä ja vakaa, mutta tulee kiinnittää huomiota mm. seuraaviin asioihin
  - > elintarvikeketjun tuotantopanosten saatavuus ja niiden turvaaminen
  - > energian ja veden saannin turvaaminen, sekä tietojärjestelmät
  - > teollisuuden ja kaupan toiminnan turvaaminen
  - > kannattavuuskehitys
  - > MARKKINASEURANTA!
    - erit. perusraaka-aineiden, kuten vilja vienti-tuonti>tase ja varastokehitys



# Keski-Suomen maataloudessa tärkeää

- Maanperän rakenne, peltojen tasaus ja vesitalous
  - Maaperän rakenne, monokulttuuri ja kevätkuivuus otettava huomioon, vaikka Etelä-Suomessa tilanne on paikoin haastavampi
  - Vesitalous, valittu viljelykasvi > kylmä, märkä ja lyhyt kasvukausi on edelleen potentiaalinen uhka
- Sähköhuolto > erityisesti kotieläintalous
- Vesihuolto > erityisesti kotieläintalous
- Polttoainehuolto ja muiden tuotantopanosten suhteen aktiivinen suhde palvelun tarjoajiin
- Tietoliikenne ja kyberturvallisuus
  - Koskee käytännössä kaikkia tiloja, vaikka kotieläintaloudessa merkitys korostuu
- Kannattavuus ja omasta jaksamisesta huolehtiminen > myös omavaraisuuden ja ulkoistamisen tasapaino
  - Tuotantopanosten käytön optimointi
    - > Jos saatavuudessa on haasteita ja/tai kustannusrakenne on haastava



**Huoltovarmuuskeskus**

Fiksua huoltovarmuutta  
yhdessä.

Varmuuden  
vuoksi.

[huoltovarmuuskeskus.fi](https://huoltovarmuuskeskus.fi)

[varmuudenvuoksi.fi](https://varmuudenvuoksi.fi)